

Krönika
Oskar Nord
Som är lyckliga över sina fyra glödlampor

Jakten på den perfekta glödlampen

Det är LED, halogen, lågenergi och lysrör. Att hitta en helt vanlig glödlampa numera är lite som att leta efter en nål i en höstack. Och hittar man väl rätt lampa – då är den så klart svindyr.

Jag har nämligen en lampa hemma i vardagsrummet som hör ihop med en stor glödlampa. Glödlampen ska vara matt, över 60 watt och dimbar. Att hitta en sådan är inte lätt, kan jag meddela. Under en dag i fjol gick jag igenom stans samtliga butiker som kunde tänkas sälja en sådan lampa för att ersätta min glödlampa som gått sönder.

Började min resa hos designbutiken som ursprungligen sålde lamporna. Där beklagade de så klart djupt att glödlampen gått sönder men hade ingen lösning. Eller

jo, det hade de – lite på skämt. Förslaget var att åka utanför EU och privatimportera en ny glödlampa, där var glödlampen inte längre förbjuden. Kostnaden för den lilla resan skulle så klart direkt överträffa kostnaden för lampinköpet.

Så jag vandrade vidare till en annan lampaffär där beklagandet fortsatte. Just den lamporna i just den styrkan, med just de egenkaperna fanns inte längre. EU-förbud igen, fick jag veta. Men de hade andra lampor. Eller nej, det hade de inte. Inte om jag ville ha en dimbar lampa. Och det ville jag ju så klart ha.

Börsta då? Där borde man väl ändå kunna upp-båda en glödlampa av lämpligt slag till min fina lampa. Inte alls. Efter besök hos varenda potentiell glödlampshandlare fick jag se mig besegrad. Min, rätt dyra, designerlampa fick stå släckt – med en trasig glödlampa i toppen. Fiskot var ett faktum.

Någon månad senare var jag i Stockholm och besökte NK på Hamngatan. I källarplanet finns en designbutik av samma märke som min lampa. Och lite försynt frågade jag om de möjligen hade fler glödlampor någonstans på sitt lager. Och här visade det sig att inte på lagret fanns ett antal lampor. Som visserligen knapp fick säljas på grund av det där EU-förbudet.

Så nu har jag bunkrat upp med fyra extra glödlampor. Styckpriset? 189 kronor. Men det är det värt.

Lampor jag gärna byter ut

☒ Taklampan i sovrummet. Med ett sken jämförbart med operationssalarna på sjukhuset vore en något svagare lampa att föredra.

☒ Lamporna i kylskåpet. Glödlamporna gick sönder för en evighet sedan – och troligen också någon form av armatur.

☒ Fönsterlampan i vardagsrummet. Här är det mest att byta glödlampa. En tämligen enkel åtgärd, tror jag.

■ Tyck till om krönikan: mejla: oskar.nord@st.nu

Efter Earth Hour Ta ett steg mot smartare belysning

Ljus framtid för energisnåla lampor

Ett riktigt ljushuvud. Marcus Wiberg ser möjligheter att både spara energi och få till bra belysning med hjälp av LED-lampor, sensorer och styrsystem som kan kontrolleras via mobiltelefonen.

SUNDSVALL Att släcka lyset en timme i dag kan vara ett sätt att bidra till ökad klimatmedvetenhet i världen.

Nästa steg kan vara att energieffektivisera sitt eget hushåll.

Smartare belysning kan ge klimatvinster och kännas bra när elräkningen kommer men det kostar fortfarande en hel del att installera nytt.

– En stor grej som kommer är att hitta styrning på belysningen, säger Marcus Wiberg, handlare i centrala Sundsvall som satsar

stort inom området.

När han visar vilka möjligheter som finns att både skapa energieffektivare och vackrare belysning där hemma är det som att ta ett kliv in i framtiden.

Styr med mobilen

I ett visningsrum inne i butiken sitter en rad olika knapppaneler monterade på väggen. Där intill hänger en låda, stor som ett propsskåp, som är själva hjärnan i det intelligenta belysningsystemet. Med sin smarta mobil-

telefon reglerar han sedan ljusstyrkan på LED-rem-sen, som sitter på en list bakom gardinen.

Ljuset skiftar sedan färg från vitt till grönt och rosa. Inga problem ...

– Det här är i framkant och det är förstas ett större projekt än att bara byta ut lamporna, men det vi försöker sälja är en ljussättning, säger Marcus Wiberg.

Släck när du går

Givetvis är det enklast för den som vill spara ström

på sin belysning att börja med att ta bort alla glödlampor. Skaffa lågenergi-, halogen eller LED-lampor i stället och kom framförallt i håg att se till att hålla släckt där ingen ändå är. Att lysa upp tomma rum är inte särskilt upplyst för den som vill vara klimatsmart.

Marcus Wiberg rekommenderar dessutom att börja först i utrymmen som garage, källare och utomhus där behovet av behagligt ljus inte är lika stort som inomhus där be-

hovet är större.

När det är gjort kan nästa åtgärd vara att installera någon form av automatisk ljusreglering. Den enklaste formen är att koppla på en vanlig timer. Rörelsesensorer är en variant.

Styrs med dagsljus

Självt är han särskilt förtjust i dagsljusavkänning, sensorer som tänder och släcker beroende på inflödet av dagsljus.

Med helt fria händer tror Marcus Wiberg att det

går att reducera förbrukningen av hushållsel till hembelysningen till en femtedel med hjälp av smarta installationer.

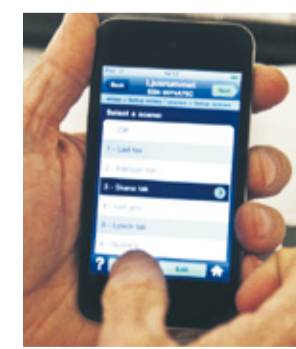
– Men det är förstas initialt kostsamt om du ska göra det bra, säger han.

Reporter
Fredrik Nilsson
fredrik.nilsson@st.nu
060-197152

Fotograf
Mattias Myde
mattias.myde@st.nu
060-197164

Ovanligt sätt att släcka lyset på, men något som kommer, konstaterar Marcus Wiberg, som är butiksförare och jobbar med ljusdesign i Sundsvall.

En remsa med LED-lampor ... Hmm, hur funkar det? Tja, när elektrisk ström skickas genom ett material som kallas halvledare uppstår ljus. Tekniken på det här området är fortfarande dyr men i takt med att EU:s krav skärps pressas priserna nedåt. Led är lysdiod och en förkortning av engelskans Light Emitting Diode. Den här typen av lampor består av så kallade halvledarmaterial som utsänder ljus när ström flyter genom dem.

☒ Stäng av, underhåll och byt ut

Sundsvalls kommun har tagit fram en checklista för vad du själv kan göra för att minska din energiförbrukning. Här är de bästa tipsen:

Gamla kylar eller frysar är oftast det som drar mest hushållsel

☒ Kontrollera att du inte har infrysingsknappen intryckt i väggtaget i onödan är kompressorn då går hela tiden.
☒ Kontrollera tätningssluterna.
☒ Dammsug också baksidan och se till att det finns luftspalter så att det kommer fram luft till frysen.
☒ Det är också viktigt att se till att hålla rätt temperatur i kylan (+2 till +7) och frysen (-18) och om du måste byta kyl och fryser se till att skaffa nya som har energiklass A+ eller A++

Bli bättre på att använda elspisen

☒ Värma vatten i vattenkokare istället.

☒ Använda lock på kastrullerna, se till så att kastrullerna och stekpannan har plan botten och genom att laga mat mer energieffektivt och använda eftervärme bättre.

Stäng av apparater som du inte använder

☒ Stand by, laddare som sitter i väggtaget är onödan är energislukare som du enkelt kan åtgärda genom att stänga av och dra ur.
☒ Använd inte fjärrkontrollen utan stäng av med avstängningsknappen.

Fyll upp maskiner innan du använder dem

☒ Det gäller både tvättmaskinen och diskmaskinen och utslut samtidigt förtvätt som ofta är onödig.
☒ Använd torktumlare eller torkskåp bara när du måste.

KÄLLA: SUNDSVALLS KOMMUN

☒ Earth Hour

☒ I dag klockan 20.30-21.30 släcks lampor över hela världen med tidszonanpassning.

☒ Syftet är att skicka en politisk signal till makthavare om att ta klimatförändringarna på allvar, och därigenom uppmärksamma och skapa ett engagemang i frågan. Earth Hour är inte en energi-sparkampanj.

☒ Målet är att kampanjen ska nå två miljarder människor världen över och halva Sveriges befolkning.

☒ Privatpersoner, alla företag och alla Sveriges kommuner bjuds in att delta i Earth Hour.
☒ År 2011 nådde kampanjen runt 1,8 miljarder människor om att ta klimatförändringarna på allvar, och därigenom uppmärksamma och skapa ett engagemang i frågan. Earth Hour är inte en energi-sparkampanj.

☒ I Sverige släckte, enligt SIFOs utvärdering, över hälften av svenskarna. 70 procent av landets kommuner deltog, liksom tusentals företag och organisationer. KÄLLA: WWF-SWE

Miljö-Maja

Ställ dina frågor till Miljö-Maja. Mejla miljo@st.nu.

Fråga: Spelar det någon roll för miljön om jag byter till sommardäck på bilen nu, eller väntar en månad?

Svar: Ja. Dubbarna i vinterdäcken innehåller metaller och sliter upp vägarna så att de måste repareras. Så fort det blir barmark bör man byta, om det inte finns risk för att snön kommer tillbaka, säger Milos Kosijer som är tekniker på Motormännen.

Fråga: Är det verkligen okej att äta torsk nu?

Svar: Det beror på var den kommer ifrån. Torsken vi äter i Sverige är oftast från området som Östersjön och Barents hav, som har ett stort bestånd. Den fisken kan man äta med gott samvete. Däremot ska man inte köpa torsk från det västra beståndet i Östersjön eller från området kring Skagerack, för där är det sämre med fisk, säger Bengt Kåmark, som är utredare på Havs- och vattenmyndigheten.

Gamla köksknivar räknas som grovavfall. FOTO: HENRIK MONTGOMERY/SCANPIX

Fråga: Var lägger man gamla köksknivar?

Svar: De räknas som grovavfall. Man tar sina gamla köksknivar till någon återvinningscentral och kastar dem i fraktionen för metall. Bor man i flerfamiljshus finns ofta ett rum för grovsoopor som man kan slänga i, säger Tomas Wikner, avfallsrådgivare på Reko.